

ZAŁĄCZNIK X

RYZIKO OPERACYJNE

Część 1 — Metoda podstawowego wskaźnika

1. WYMÓG KAPITAŁOWY
  1. Według metody podstawowego wskaźnika wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego wynosi 15 % wskaźnika, opisanego w ust. 2-9.
2. WSKAŹNIK
  2. Wskaźnik jest średnią z trzech lat sumy wyników odsetkowych i pozaodsetkowych.
  3. Średnią z trzech lat oblicza się na podstawie obserwacji ostatnich trzech okresów obejmujących dwanaście miesięcy każdy, dokonywanych na koniec roku obrotowego. Jeżeli dane zweryfikowane przez biegłego rewidenta nie są dostępne, można wykorzystać dane szacunkowe.
  4. Jeśli w przypadku dowolnej obserwacji suma wyników odsetkowych i pozaodsetkowych jest ujemna lub równa zero, wartości tej nie uwzględnia się w obliczeniach średniej z trzech lat. Rozpatrywany wskaźnik oblicza się jako sumę wartości dodatnich podzieloną przez liczbę wartości dodatnich.
- 2.1. *Instytucje kredytowe podlegające przepisom dyrektywy 86/635/EWG*
  5. Na podstawie kategorii rachunkowych stosowanych w rachunkach zysków i strat instytucji kredytowych, zgodnie z art. 27 dyrektywy 86/635/EWG, wskaźnik wyraża się jako sumę elementów wymienionych w tabeli 1. Suma zawiera wszystkie elementy zarówno te o wartości dodatniej, jak i ujemnej.
  6. Elementy te mogą wymagać korekty w celu uwzględnienia warunków, o których mowa w ust. 7 i 8.

Tabela 1

1. Przychody odsetkowe i pokrewne
2. Opłaty odsetkowe i pokrewne
3. Przychody z akcji i innych papierów o stałej/zmiennej kwocie dochodu
4. Przychody z tytułu prowizji/opłat
5. Koszty z tytułu prowizji/opłat
6. Wynik operacji finansowych
7. Pozostałe przychody operacyjne

2.1.1 Zastrzeżenia:

7. Wskaźnik oblicza się przed odliczeniem rezerw i kosztów operacyjnych. Koszty operacyjne obejmują koszty usług outsourcingowych świadczonych przez osoby trzecie, inne niż spółka-matka lub spółka zależna instytucji kredytowej lub podmiot zależny spółki-matki, który sam jest spółką-matką instytucji kredytowej. Wydatki poniesione na outsourcing usług świadczonych przez osoby trzecie mogą obniżyć odpowiedni wskaźnik w przypadku, gdy wydatki te są poniesione przez podmiot podlegający nadzorowi na mocy, lub odpowiednio do, niniejszej dyrektywy.

Środa, 28 września 2005 r.

8. Przy obliczaniu odpowiedniego wskaźnika nie uwzględnia się następujących elementów:
- zrealizowanych zysków/strat ze sprzedaży pozycji objętych portfelem bankowym
  - przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie
  - przychodów z tytułu odszkodowań ubezpieczeniowych.

Rewaluację pozycji handlowych można uwzględnić w obliczeniach, jeśli stanowi ona część rachunku zysków i strat. Rewaluację zaksięgowaną na rachunku zysków i strat należy uwzględnić w przypadku, gdy podstawę obliczeń stanowią przepisy art. 36 ust. 2 dyrektywy 86/635/EWG.

2.2. Instytucje kredytowe stosujące inne metody rachunkowości

9. W przypadku gdy instytucje kredytowe stosują zasady rachunkowości inne niż metody ustanowione dyrektywą 86/635/EWG, powinny one obliczać wskaźnik na podstawie danych, które najlepiej odpowiadają definicji określonej w ust. 2-8.

Część 2 — Metoda standardowa

1. WYMÓG KAPITAŁOWY

- Według metody standardowej wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego jest równy średniej z trzech lat odpowiednich wskaźników ważonych ryzykiem, obliczany każdego roku dla linii biznesowych wymienionych w tabeli 2. Każdego roku ujemny wymóg kapitałowy w jednej linii biznesowej, wynikający z ujemnej wartości odpowiedniego wskaźnika, może zostać zastosowany wobec całości. Jednakże w przypadku, gdy suma narzutów kapitałowych we wszystkich liniach biznesowych w danym roku jest ujemna, jej wartość dla potrzeb średniej dla danego roku wynosi zero.
- Średnią z trzech lat oblicza się na podstawie obserwacji ostatnich trzech okresów obejmujących dwanaście miesięcy każdy, dokonywanych na koniec roku obrotowego. Jeżeli dane zweryfikowane przez biegłego rewidenta nie są dostępne, można wykorzystać dane szacunkowe.

Tabela 2

Linia biznesowa	Produktów i usług	Udział procentowy
Bankowość inwestycyjna	Gwarantowanie emisji instrumentów finansowych lub subemisja instrumentów finansowych z gwarancją przejęcia emisji Usługi związane z gwarantowaniem emisji Doradztwo inwestycyjne Doradztwo dla podmiotów gospodarczych dotyczące struktury kapitałowej, strategii branżowej i zagadnienia pokrewnych oraz doradztwo i usługi w zakresie fuzji i przejęć podmiotów gospodarczych Badania inwestycyjne i analiza finansowa oraz inne formy ogólnych zaleceń w sprawie transakcji związanych z instrumentami finansowymi	18 %
Działalność dealerska	Zawieranie transakcji na własny rachunek Usługi brokerskie na rynku pieniężnym Przyjmowanie oraz przekazywanie zleceń w związku z jednym lub większą ilością instrumentów finansowych Wykonywanie zleceń w imieniu klienta Subemisja instrumentów finansowych bez gwarancji przejęcia emisji Operacje w alternatywnym systemie obrotu	18 %
Detaliczna działalność brokerska (obsługa indywidualnych osób fizycznych lub małych i średnich podmiotów spełniających kryteria określone w art. 79 dotyczącym klasy ekspozycji detalicznych)	Przyjmowanie oraz przekazywanie zleceń w związku z jednym lub większą ilością instrumentów finansowych Wykonywanie zleceń w imieniu klienta Subemisja instrumentów finansowych bez gwarancji przejęcia emisji	12 %

Środa, 28 września 2005 r.

Linia biznesowa	Produktów i usług	Udział procentowy
Bankowość komercyjna	Przyjmowanie depozytów i innych środków zwrotnych Udzielanie kredytu Leasing finansowy Gwarancje i zobowiązania	15 %
Bankowość detaliczna (obsługa indywidualnych osób fizycznych lub małych i średnich podmiotów spełniających kryteria określone w art. 79 dotyczącym klasy ekspozycji detalicznych)	Przyjmowanie wkładów pieniężnych i innych środków powierzonych pod tytułem zwrotnym Udzielanie kredytów Leasing finansowy Udzielanie gwarancji i zobowiązań pozabilansowych	12 %
Płatności i rozliczenia	Usługi związane z transferem środków pieniężnych Emitowanie instrumentów płatniczych i administrowanie nimi	18 %
Usługi agencyjne	Przechowywanie instrumentów finansowych i administrowanie nimi na rachunkach klientów, w tym usługi powiernicze i pokrewne, takie jak zarządzanie gotówką / zabezpieczeniem	15 %
Zarządzanie aktywami	Zarządzanie portfelem Zarządzanie podmiotami zbiorowego lokowania w handlowe papiery wartościowe (UCITS) Inne formy zarządzania aktywami	12 %

3. Właściwe organy mogą zezwolić instytucji kredytowej na obliczanie swojego wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego przy użyciu alternatywnej metody standardowej, określonej w ust. 5-11.
2. ZASADY PRZYPORZĄDKOWANIA RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI
4. Instytucje kredytowe muszą opracować i udokumentować szczegółowe zasady oraz kryteria przyporządkowania właściwego wskaźnika dla bieżących rodzajów działalności i działań do układu standardowego. Kryteria te muszą być poddawane przeglądowi oraz w odpowiednio dostosowywane do nowych lub zmieniających się rodzajów działalności i ryzyk. Zasady przyporządkowania rodzajów działalności są następujące:
  - a) Wszystkie typy działań muszą być przypisane do odpowiednich rodzajów działalności w sposób wyczerpujący oraz wzajemnie ze sobą niekolidujący.
  - b) Czynność, której nie można łatwo przypisać do danego rodzaju działalności, a która pełni funkcję pomocniczą w stosunku do działania zawartego w tych ramach, należy przypisać do rodzaju działalności, która którym się wiąże. Jeśli czynność pomocnicza jest związana z więcej niż jednym rodzajem działalności, należy zastosować obiektywne kryteria przyporządkowania.
  - c) Jeśli danej czynności nie można przypisać do konkretnego rodzaju działalności, wówczas należy wykorzystać ten obszar działalności, który stanowi największy udział w przychodach. Ten sam rodzaj działalności stosuje się do wszelkich pokrewnych czynności pomocniczych.
  - d) Aby dokonać alokacji właściwego wskaźnika względem poszczególnych rodzajów działalności, instytucje kredytowe mogą zastosować wewnętrzne metody wyceny. Koszty powstałe w ramach jednego rodzaju działalności, lecz zaliczone na poczet innego, można przenieść do obszaru działalności, którego dotyczą, na przykład wykorzystując metody oparte na kosztach transferów wewnętrznych między dwoma obszarami działalności.
  - e) Przyporządkowanie działań do rodzajów działalności dla celów wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego musi być zgodne z kategoriami użytymi w odniesieniu do ryzyka kredytowego oraz ryzyka rynkowego.
  - f) Za ustalenie zasad przyporządkowania odpowiada kierownictwo wyższego szczebla pracujący pod nadzorem organów decyzyjnych instytucji kredytowej.
  - g) Proces przyporządkowywania działań do rodzajów działalności musi podlegać niezależnemu przeglądowi.

Środa, 28 września 2005 r.

3. ALTERNATYWNE WSKAŹNIKI DLA NIEKTÓRYCH RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI
  - 3.1. *Zasady*
    5. Właściwe organy mogą zezwolić instytucji kredytowej na zastosowanie alternatywnego istotnego wskaźnika dla: detalicznych oraz komercyjnych usług bankowych.
    6. Alternatywny wskaźnik dla powyższych rodzajów działalności jest znormalizowanym wskaźnikiem przychodów, równym wyliczonej z trzech lat średniej całkowitej kwoty nominalnej kredytów i pożyczek, pomnożonej przez 0,035.
    7. Na kredyty lub przedpłaty w obszarach bankowości detalicznej oraz komercyjnej składają się łączne, wykorzystane kwoty w odpowiednich portfelach kredytowych. W obszarze komercyjnych usług bankowych uwzględnia się również papiery wartościowe nieuwzględnione w portfelu handlowym.
  - 3.2. *Warunki*
    8. Zezwolenie na zastosowanie alternatywnych istotnych wskaźników podlega warunkom określonym w ust. 9-11.
      - 3.2.1 *Warunki ogólne*
        9. Instytucja kredytowa spełnia kryteria określone w ust. 12.
      - 3.2.2 *Warunki szczególne dla detalicznych i komercyjnych usług bankowych*
        10. Instytucja kredytowa prowadzi w zdecydowanej większości działalność w zakresie detalicznych lub komercyjnych usług bankowych, które składają się na co najmniej 90 % jej dochodów.
        11. Instytucja kredytowa jest w stanie dowieść właściwym organom, że znacząca część jej działalności w zakresie detalicznych lub komercyjnych usług bankowych dotyczy kredytów obciążonych dużym prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania oraz że alternatywna metoda standardowa zapewnia lepsze podstawy do oceny ryzyka operacyjnego.- 4. KRYTERIA KWALIFIKUJĄCE
  12. Oprócz ogólnych norm zarządzania ryzykiem, określonych w art. 22 i załączniku V, instytucja kredytowa musi spełniać wymienione poniżej kryteria kwalifikujące. Spełnianie tych kryteriów ocenia się z uwzględnieniem zasięgu i zakresu działalności instytucji kredytowej oraz zasady proporcjonalności.
    - a) Instytucje kredytowe posiadają dobrze udokumentowany system oceny ryzyka operacyjnego oraz zarządzania nim wraz z jasno określonymi zakresem odpowiedzialności przypisanym temu systemowi. Określają one swój stopień narażenia na ryzyko operacyjne i prowadzą rejestr istotnych danych na temat ryzyka operacyjnego, w tym danych na temat istotnych strat. System ten podlega regularnemu, niezależnemu przeglądowi.
    - b) System oceny ryzyka operacyjnego musi być ściśle związany z procesem zarządzania ryzykiem danej instytucji kredytowej. Wynik tej oceny musi stanowić integralną część procesu monitorowania i kontroli profilu ryzyka operacyjnego instytucji kredytowej.
    - c) Instytucje kredytowe wdrażają system sprawozdawczości zarządczej, w ramach którego sporządzane są sprawozdania na temat ryzyka operacyjnego na użytek odpowiednich komórek instytucji kredytowej. Instytucje kredytowe posiadają procedury podejmowania właściwych działań zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach zarządczych.

Część 3 — Zaawansowane metody pomiaru

1. KRYTERIA KWALIFIKUJĄCE
  1. Aby kwalifikować się do zaawansowanej metody pomiaru, instytucje kredytowe muszą dowieść właściwym organom, że oprócz ogólnych norm zarządzania ryzykiem, zawartych w art. 22 i załączniku V, spełniają niżej wymienione kryteria kwalifikujące.

Środa, 28 września 2005 r.

- 1.1. *Normy jakościowe*
  2. Wewnętrzny system pomiaru ryzyka operacyjnego danej instytucji kredytowej stanowi integralną część jej codziennych procedur zarządzania.
  3. W ramach instytucji kredytowej musi istnieć niezależna komórka lub osoby realizujące zadania w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.
  4. Należy sporządzać regularne sprawozdania na temat ekspozycji na ryzyko operacyjne oraz poniesionych strat. Instytucja kredytowa posiada procedury podejmowania właściwych działań naprawczych.
  5. System zarządzania ryzykiem instytucji kredytowej musi być dobrze udokumentowany. Instytucja kredytowa posiada sprawdzone sposoby zapewnienia zgodności oraz zasady postępowania w przypadku braku zgodności.
  6. Procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz systemy pomiaru tego ryzyka poddaje się regularnym przeglądom przeprowadzanym przez audytorów wewnętrznych lub zewnętrznych.
  7. Zatwierdzenie systemu pomiaru ryzyka operacyjnego przez właściwe organy obejmuje:
    - a) sprawdzenie, czy wewnętrzne procedury walidacji działają w sposób zadowalający;
    - b) upewnienie się, że przepływ danych oraz procedury związane z systemem pomiaru ryzyka są przejrzyste i ogólnie dostępne.
- 1.2. *Normy ilościowe*
  - 1.2.1. *Proces*
    8. Instytucje kredytowe obliczają swój wymóg kapitałowy z uwzględnieniem zarówno współczynnika oczekiwanych strat, jak i współczynnika nieoczekiwanych strat, chyba że potrafią dowieść, iż współczynnik oczekiwanych strat jest we właściwy sposób ujęty w ich wewnętrznych normach prowadzenia działalności. Miara ryzyka operacyjnego musi obejmować potencjalnie ostre wypadki skrajne, osiągając normę pewności porównywalną z przedziałem ufności na poziomie 99,9 % przez okres jednego roku.
    9. Aby spełniać określoną w ust. 8 normę pewności, system pomiaru ryzyka operacyjnego danej instytucji kredytowej musi stosować pewne zasadnicze elementy. Do elementów tych należą: dane wewnętrzne i zewnętrzne, analiza scenariuszy wariantowych, czynniki odzwierciedlające otoczenie gospodarcze oraz systemy kontroli wewnętrznej określone w ust. 13-24. Instytucja kredytowa musi wdrożyć dobrze udokumentowaną metodę ważenia stopnia zastosowania wspomnianych czterech elementów w ramach całościowego systemu pomiaru ryzyka operacyjnego.
    10. System pomiaru ryzyka obejmuje główne czynniki ryzyka, które wpływają na kształt ogona rozkładu oszacowań straty.
    11. Korelacja strat wynikłych z ryzyka operacyjnego w ramach poszczególnych oszacowań ryzyka operacyjnego można uznać jedynie wówczas, gdy instytucje kredytowe są w stanie w sposób przekonujący wykazać właściwym organom, że stosowane przez nich systemy pomiaru takiej korelacji są pewne, wdrożone w sposób należyty oraz że uwzględniają niepewność wyniku towarzyszącą tego typu pomiarom, w szczególności podczas występowania warunków skrajnych. Instytucja kredytowa musi weryfikować swoje założenia odnośnie do wspomnianej korelacji, stosując odpowiednie techniki ilościowe i jakościowe.
    12. System pomiaru ryzyka jest wewnętrznie spójny i unika się w nim sytuacji wielokrotnego uwzględniania tych samych ocen jakościowych lub technik ograniczenia ryzyka, które zostały już uznane w innych obszarach objętych rachunkiem adekwatności kapitału.
  - 1.2.2. *Dane wewnętrzne*
    13. Wewnętrzne środki pomiaru ryzyka operacyjnego są oparte na obserwacji historycznej obejmującej okres co najmniej pięciu lat. W przypadku gdy instytucja kredytowa po raz pierwszy przystępuje do zaawansowanej metody pomiaru, dopuszcza się trzyletni okres obserwacji.

Środa, 28 września 2005 r.

14. Instytucje kredytowe muszą być w stanie przyporządkować wewnętrzne dane historyczne, dotyczące strat, do rodzajów działalności określonych w części 2 oraz do rodzajów zdarzeń określonych w części 5, a także dostarczyć te dane na wniosek właściwych organów. Muszą istnieć udokumentowane, obiektywne kryteria przydzielania strat do konkretnych rodzajów działalności i rodzajów zdarzeń. Straty wynikłe z ryzyka operacyjnego, które są związane z ryzykiem kredytowym i które w przeszłości były zawarte w wewnętrznych bazach danych na temat ryzyka kredytowego, należy zapisać w bazach danych na temat ryzyka operacyjnego i traktować oddzielnie. Takie straty nie podlegają obciążeniom kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego, dopóki traktuje się je jako ryzyko kredytowe do celów obliczania minimalnych wymogów kapitałowych. Straty wynikłe z ryzyka operacyjnego, które są związane z ryzykiem rynkowym, włącza się w zakres wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego.
15. Wewnętrzne dane instytucji kredytowej na temat strat muszą zawierać informacje na tyle kompleksowe, by objąć wszystkie istotne działania i ekspozycje pochodzące ze wszystkich podsystemów oraz lokalizacji geograficznych. Instytucje kredytowe są w stanie wykazać, że dowolne nieuwzględnione działania lub ekspozycje, zarówno indywidualnie, jak i w powiązaniu, nie będą miały istotnego wpływu na całokształt oszacowań ryzyka. Należy określić właściwe progi minimalnych strat do celów gromadzenia wewnętrznych danych na temat strat.
16. Oprócz informacji na temat kwot straty brutto instytucje kredytowe gromadzą informacje dotyczące daty zdarzenia skutkującego stratą, kwot odzyskanych ze straty brutto, a także informacje opisowe na temat czynników lub przyczyn straty.
17. Należy ustanowić specjalne kryteria alokacji danych o stratach wywołanych zdarzeniami w komórkach zcentralizowanych lub działaniami wykraczającymi swoim zasięgiem poza jeden rodzaj działalności, a także powstałych na skutek zdarzeń rozciągniętych w czasie, lecz powiązanych ze sobą.
18. Instytucje kredytowe muszą posiadać udokumentowane procedury odniesienia danych historycznych do sytuacji obecnej, w tym ustalenia, kiedy można zastosować decydujące oceny subiektywne, skalowanie lub inne korekty, w jakim stopniu można je zastosować i kto jest upoważniony do podejmowania takich decyzji.

1.2.3 Dane zewnętrzne

19. W ramach systemu pomiaru ryzyka operacyjnego instytucja kredytowa stosuje odpowiednie dane zewnętrzne, w szczególności wówczas gdy istnieją podstawy, by przypuszczać, że instytucja ta jest narażona na nieczęste, aczkolwiek potencjalnie poważne, straty. Instytucja kredytowa systematycznie określa sytuacje wymagające zastosowania danych zewnętrznych oraz posiada metody włączenia tych danych do systemu pomiaru. Warunki i procedury stosowania danych zewnętrznych są regularnie poddawane przeglądowi, dokumentowane oraz poddawane okresowym niezależnym przeglądom.

1.2.4 Symulacje

20. Aby ocenić stopień narażenia na szczególnie niekorzystne zdarzenia, instytucja kredytowa stosuje symulacje oparte na opiniach ekspertów w powiązaniu z danymi zewnętrznymi. Z czasem takie oceny muszą być aktualizowane na podstawie porównania z rzeczywistością poniesionymi stratami, co ma na celu zachowanie ich zasadności.

1.2.5 Otoczenie gospodarcze oraz czynniki kontroli wewnętrznej

21. Stosowane przez instytucję kredytową metodologia oceny ryzyka w całej organizacji obejmuje zasadnicze czynniki otoczenia gospodarczego i kontroli wewnętrznej, które mogą wpłynąć na zmianę profilu ryzyka operacyjnego.
22. Wybór każdego czynnika musi być uzasadniony jego istotnym wpływem na zwiększanie ryzyka, co potwierdzają własne doświadczenia i fachowe oceny danych obszarów działalności.
23. Wrażliwość ocen ryzyka na zmiany czynników ryzyka oraz względna waga różnych czynników opierają się na dobrze uzasadnionych przesłankach. Poza uchwyceniem zmian, możliwym dzięki usprawnieniu kontroli ryzyka, należy w stosowanej metodologii ująć również potencjalny wzrost ryzyka na skutek większej złożoności lub wzrostu skali działalności instytucji kredytowej.

Środa, 28 września 2005 r.

24. Taką metodologię należy udokumentować i poddać niezależnemu przeglądowi innych komórek instytucji kredytowej i właściwych organów. Z czasem proces ten oraz jego rezultaty muszą być weryfikowane na podstawie porównania z danymi wewnętrznymi na temat faktycznie poniesionych strat oraz z odpowiednimi danymi zewnętrznymi.
2. WPŁYW UBEZPIECZENIA I INNYCH MECHANIZMÓW TRANSFERU RYZYKA
25. Instytucjom kredytowym zezwala się na uwzględnienie wpływu ubezpieczenia z zastrzeżeniem warunków określonych w ust. 26-29 i innych mechanizmów transferu ryzyka, jeżeli instytucja kredytowa może wykazać wobec właściwych organów, że został osiągnięty efekt znacznego obniżenia ryzyka.
26. Dostawca posiada zezwolenie na działalność ubezpieczeniową i reasekuracyjną oraz posiada minimalny rating zdolności spłaty odszkodowań przyznany przez uznaną instytucję ECAI, której właściwy organ przyznał co najmniej 3 stopień jakości kredytowej zgodnie z zasadami ważenia ryzyka ekspozycji wobec instytucji kredytowych określonymi w art. 78-83.
27. Ubezpieczenie i ramy ubezpieczenia instytucji kredytowych spełniają następujące warunki:
- początkowy okres ważności polisy ubezpieczeniowej wynosi co najmniej jeden rok. W przypadku polis obejmujących pozostały okres ważności krótszy niż jeden rok instytucja kredytowa dokonuje koniecznych korekt ubezpieczenia, które odzwierciedlają zmniejszający się okres ważności polisy, aż do pełnej stuprocentowej korekty dla polis, których pozostały okres ważności wynosi 90 dni i krócej;
  - okres wypowiedzenia polisy wynosi minimum 90 dni;
  - polisa nie posiada wyłączeń i ograniczeń, które uruchamiane są działaniami nadzorczymi lub które, w przypadku niewypłacalności wobec instytucji kredytowej, uniemożliwiałyby instytucji kredytowej, odbiorcy lub likwidatorowi przeprowadzenie windykacji z tytułu szkód lub kosztów poniesionych przez instytucję kredytową, z wyjątkiem zdarzeń mających miejsce po rozpoczęciu przejęcia masy upadłościowej przez syndyka lub postępowania likwidacyjnego w stosunku do instytucji kredytowej, pod warunkiem że polisa ubezpieczeniowa może wykluczyć wszelkie grzywny, kary finansowe lub odszkodowania karne nakładane przez właściwe organy;
  - obliczenia związane z ograniczeniem ryzyka muszą uwzględniać zakres ubezpieczenia w sposób na tyle przejrzysty i spójny, by wykazać rzeczywiste prawdopodobieństwo wystąpienia strat i ich wpływ na określenie kapitału ryzyka operacyjnego;
  - ubezpieczenie zapewnia strona trzecia. W przypadku gdy ubezpieczenia dokonują wewnętrzne firmy ubezpieczeniowe i podmioty powiązane, ubezpieczone ryzyko należy przekazać, na przykład w drodze reasekuracji, niezależnemu podmiotowi strony trzeciej, spełniającemu kryteria kwalifikujące; oraz
  - podstawy uznawania ubezpieczenia są dobrze uzasadnione i udokumentowane.
28. W ramach metod uznawania zabezpieczenia stosuje się obniżki lub korekty kwot uznanego ubezpieczenia w przypadku:
- pozostałego okresu ważności polisy ubezpieczeniowej krótszego niż jeden rok, jak określono powyżej;
  - terminu wypowiedzenia polisy krótszego niż jeden rok; oraz
  - niepewności dotyczącej płatności, jak również niedopasowania zakresów polis ubezpieczeniowych.
29. Zmniejszenie wymogu kapitałowego z tytułu uznania ubezpieczenia nie przekracza wartości 20 % wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego przed uwzględnieniem technik ograniczenia ryzyka.

Środa, 28 września 2005 r.

3. WNIOSEK O Zastosowanie zaawansowanej metody pomiaru DLA CAŁEGO HOLDINGU
30. W przypadku gdy dominująca unijna instytucja kredytowa i jej podmioty zależne lub podmioty zależne unijnego przedsiębiorstwa dominującego holdingu finansowym zamierzają zastosować zaawansowaną metodę pomiaru, muszą one w odpowiednim wniosku zawrzeć opis metod stosowanych podczas alokacji kapitału ryzyka operacyjnego poszczególnym podmiotom grupy.
31. We wniosku należy wskazać, czy i w jaki sposób uwzględnione zostaną efekty dywersyfikacji w systemie pomiaru ryzyka.

Część 4 — Połączenie różnych metodologii

1. ZASTOSOWANIE ZAAWANSOWANEJ METODY POMIARU W POŁĄCZENIU Z INNYMI METODAMI

1. Instytucja kredytowa może zastosować zaawansowaną metodę pomiaru w połączeniu z metodą podstawowego wskaźnika lub z metodą standardową, z zastrzeżeniem następujących warunków:
  - a) uwzględnione są wszelkie ryzyka operacyjne danej instytucji kredytowej. Właściwy organ aprobuje metody stosowane w celu uwzględnienia różnych rodzajów działalności, lokalizacji geograficznych, struktur prawnych lub organizacyjnych instytucji; oraz
  - b) spełnione są kryteria kwalifikujące określone w części 2 i 3 dla części obszarów działalności objętych odpowiednio metodą standardową oraz zaawansowaną metodą pomiaru.
2. W poszczególnych przypadkach właściwy organ może narzucić następujące warunki dodatkowe:
  - a) w dniu wdrożenia zaawansowanej metody pomiaru obejmuje ona znaczącą część ryzyka operacyjnego instytucji kredytowej; oraz
  - b) instytucja kredytowa zobowiązuje się rozciągnąć zaawansowaną metodę pomiaru na istotną część swoich operacji w wyznaczonym terminie, uzgodnionym z właściwymi organami.

2. ŁĄCZENIE METODY PODSTAWOWEGO WSKAŹNIKA Z METODĄ STANDARDOWĄ

3. Instytucja kredytowa może połączyć metodę podstawowego wskaźnika z metodą standardową jedynie w wyjątkowych okolicznościach, takich jak wejście w nowy rodzaj działalności, co może wymagać okresu przejściowego dla pełnego rozwinięcia metody standardowej.
4. Łączenie metody podstawowego wskaźnika z metodą standardową zależy od tego, czy instytucja kredytowa jest zobowiązana do pełnego rozwinięcia metody standardowej w wyznaczonym terminie uzgodnionym z właściwymi organami.

Część 5 — Klasyfikacja rodzajów strat

Tabela 3

Kategoria zdarzenia	Definicja
Oszustwa wewnętrzne	Straty spowodowane działaniem polegającym na celowej defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściu regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodnością lub dyskryminacją pracowników, które dotyczą co najmniej jednej osoby wewnętrznej
Oszustwa zewnętrzne	Straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub naruszeniu przepisów prawa przez stronę trzecią
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i zdrowia w pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające ze zróżnicowania i dyskryminacji pracowników

Środa, 28 września 2005 r.

Kategoria zdarzenia	Definicja
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Straty wynikające z niewywiązania się z obowiązków zawodowych względem konkretnych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań fiducyjnych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych na skutek klęski żywiołowej lub innych wydarzeń
Zakłócenie działalności gospodarczej i awaria systemów	Straty powstałe na skutek zakłócenia działalności gospodarczej lub awarii systemów
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wynikię ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami

ZAŁĄCZNIK XI

TECHNICZNE KRYTERIA PRZEGLĄDU I OCENY DOKONYWANYCH PRZEZ WŁAŚCIWE ORGANY

1. Oprócz ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego przegląd oraz ocena przeprowadzone przez właściwe organy zgodnie z art. 124 zawierają następujące elementy:
  - a) wyniki testu warunków skrajnych przeprowadzonego przez instytucje, które stosują metody IRB;
  - b) stopień narażenia na ryzyko koncentracji, a także zarządzanie nimi przez instytucje kredytowe, w tym zgodność z wymogami określonymi w art. 108-118;
  - c) pewność, dopasowanie i sposób zastosowania zasad i procedur wdrożonych przez instytucje kredytowe w celu zarządzania ryzykiem rezydualnym związanym z użyciem uznanych technik ograniczania ryzyka kredytowego;
  - d) stopień, w jakim fundusze własne instytucji kredytowej są adekwatne do należności, które zostały poddane sekurytyzacji, ze względu na istotę ekonomiczną transakcji, w tym stopień zrealizowanego transferu ryzyka.
  - e) stopień narażenia instytucji kredytowych na ryzyka utraty płynności oraz zarządzanie nimi przez instytucje kredytowe.
  - f) wpływ efektów dywersyfikacji oraz wskazanie, w jaki sposób efekty te zostały uwzględnione w systemie pomiaru ryzyka; oraz
  - g) wyniki testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez instytucje korzystające z modelu wewnętrznego do obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego zgodnie z załącznikiem V do dyrektywy 2006/.../WE.
2. Właściwe organy sprawdzają, czy instytucja kredytowa nie zapewniła ukrytego wsparcia programowi sekurytyzacji. Jeśli dowiedziono, że takie wsparcie miało charakter częstszy niż jednorazowy, właściwe organy podejmują stosowne środki, uznając za prawdopodobne, że dana instytucja kredytowa będzie wspierać program sekurytyzacji również w przyszłości, nie osiągając tym samym istotnego transferu ryzyka.
3. W celu dokonania ustaleń, o których mowa w art. 124 ust. 3, właściwe organy rozważają, czy aktualizacje wartości i rezerwy dokonane w odniesieniu do pozycji/pakietów objętych portfelem handlowym zgodnie z dyrektywą 2006/.../WE załącznik VII część B umożliwiają instytucji kredytowej działającej w normalnych warunkach rynkowych sprzedaż lub zabezpieczenie w krótkim czasie swoich pozycji bez ponoszenia znaczących strat.